

Hallintovaliokunta

Asiantuntijalausunto; HE 16/2026 vp hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi poliisin hallinnosta annetun lain, Poliisiammattikorkeakoulusta annetun lain ja poliisilain 1 luvun 10 §:n muuttamisesta

1 Hallintovaliokunnan pyyntö

Eduskunnan hallintovaliokunta on pyytänyt Poliisihallituksen asiantuntijaa kuultavaksi sekä kirjallista lausuntoa hallituksen esityksestä HE 16/2026 vp, jolla perustetaan poliisin reservi.

2 Asiantuntijalausunto

Yleistä

Poliisin reservi on yksi keskeisimmistä kuluvan hallituskauden poliisia koskevista lainsäädäntöhankkeista. Poliisilla ei ole omaa reserviä, ja tarve poliisin reserville on ollut olemassa jo pitkään. Poliisi tarvitsee reservin suoriutuakseen tehtävistään vakavissa häiriötilanteissa sekä valmiuslain poikkeusoloissa ja puolustustilalain puolustustilasta.

Poliisin hallinnosta annetun lain muuttaminen

Lain muutoksella purettaisiin poliisihenkilöstön täydentämistä eli täydennyspoliisia koskevat säännökset, mikä on kannatettavaa, koska se ei ole toiminnassakaan. Täydennyspoliisihenkilöstöä ei ole operatiivisessa mielessä käytetty, koska kyseinen mekanismi ei ole ollut soveltuva esimerkiksi säännöskohtaisissa perusteluissa esimerkkitapauksina käytetyissä operaatioissa (Pakolaiskriisi 2015, Uudenmaan sulkuoperaatio 2020, Ukrainan sotaan liittyvä maahantulo 2022 ja Itärajan tilanne 2023). Sen sijaan poliisikoulutuksen saaneita tai poliisikoulutuksessa olevia henkilöitä olisi kyseisissä tilanteissa käytetty, mikäli se olisi lainsäädännön nojalla ollut mahdollista. Poliisin reservin tuleekin olla nopeasti käytettävissä.

Lain muutoksella perustettaisiin poliisin reservi, joka koostuisi pääasiassa Poliisi (AMK) -tutkintoa suorittavista opiskelijoista. Muilta osin poliisin reservi koostuisi sellaisista poliisikoulutuksen saaneista henkilöistä, jotka eivät työskentele poliisina, kuten eläkeläisistä. Poliisiopiskelijoista olisi otettavissa tarvittaessa poliisin reserviin kerrallaan yhteensä noin 350 - 500 henkilöä. Vaihteluväli selittyy Poliisi (AMK) -tutkinto-opiskelijoiden aloituspaikkamäärällä, joka voi vaihdella vuosittain. Muiden kuin opiskelijoiden osuutta on vai-

kea arvioida, mutta arvion mukaan osuus olisi joitain kymmeniä henkilöitä, mutta ei kuitenkaan satoja. Näin ollen arvioitu poliisin reservin vahvuus olisi noin 400 - 500 henkilöä. Kysymys on suhteellisen merkittävästä henkilömäärästä poliisin operatiivisessa toiminnassa. Määrä vastaa suunnilleen keskikokoisen poliisilaitoksen *poliisihenkilöstön* määrää. Asian voi havainnollistaa siten, että normaaliolojen vakavissa häiriötilanteissa tai valmiuslain taikka puolustustilain tarkoittamissa tilanteissa poliisilla olisi suunnilleen yhden poliisilaitoksen operatiivisen henkilöstömäärän verran resurssia osoitettavissa tilanteen edellyttämällä tavalla siten, että poliisin päivittäinen operatiivinen toiminta ei vaarantuisi. Poliisin reservin tuleekin olla vahvuudeltaan riittävä. Ehdotetun mallin mahdollistama vahvuutta voidaan operatiivisessa mielessä pitää toiminnallisena minimivahvuutena nykyinen toimintaympäristö huomioiden.

Poliisin reservistä enemmistö olisi asevelvollisuuslain nojalla reserviläisiä. Asevelvollisuuslain 89 §:n nojalla tämä henkilöstö varataan poliisin palvelukseen. Menettelystä sovitetaan tarkemmin poliisi- ja puolustushallinnon välillä. Puolustushallinto ymmärtää poliisin tarpeen tässä asiassa. Selkeintä olisi, jos tulevaisuudessa poliisin henkilöstö sekä opiskelijat olisivat suoraan lain nojalla varattuja poliisin palvelukseen. Suomen Puolustusvoimien reservistä poliisin reserviin siirtyvien osuus olisi kuitenkin hyvin pieni, teoriasakin alle promillen suuruinen. Näin ollen asialla ei olisi merkittävää vaikutusta Puolustusvoimien toimintaan puolustustilainkaan tarkoittamissa tilanteissa. Koska on erittäin todennäköistä, että puolustustilassa myös poliisin reservi olisi otettu käyttöön, asialla ei olisi vaikutusta Suomen viranomaisresurssien kokonaiskäytönkään näkökulmasta. Poliisin reservin tuleekin olla yhteiskunnan yhteinen asia.

Poliisin reservi koostuisi siis pääasiassa henkilöistä, jotka tulisivat joka tapauksessa työskentelemään poliisina, oli kysymys joko normaali- tai poikkeusoloista. Lisäksi reservi koostuisi henkilöistä, jotka ovat hiljattain palvelleet poliisina. Poliisikoulutettavat sekä hiljattain poliisina toimineet ovat ammattitaidoltaan paras mahdollinen vaihtoehto. Poliisin reservin tuleekin muodostua hyvin ammattitaitoisesta resurssista.

Poliisin reservi on toimintaympäristön kannalta keskeinen keino varautua normaaliolojen vakaviin häiriötilanteisiin, valmiuslain tarkoittamiin poikkeusoloihin sekä puolustustilain tarkoittamaan puolustustilaan. Ehdotettu malli on myös kustannustehokas keino. Yksittäisen opiskelijan kannalta on todettava, että hänen suorittamansa koulutus ei viivästy, vaan hänen mahdollisesti poliisin reservissä suorittamansa palvelusaika on hyväksi luettavissa tilanteesta riippuen joko hänen koulutukseensa taikka koulutukseen sisältyvään työharjoitteluun. Poliisiopiskelijat arvioidaan hyvin motivoituneiksi ilmoittautumaan poliisin reserviin sekä tarpeen vaatiessa suorittamaan virkatehtäviä poliisin reservissä. Hie-man yksinkertaistaen, poliisiopiskelijan toimimisessa poliisin reservissä on kysymys hänen työharjoittelunsa aikaistumisesta, mikäli tilanne yhteiskunnassa reservin käyttöönottoa edellyttää. Tällainen tilanne arvioidaan harvinaiseksi, mutta kuitenkin nykymaailman ja -yhteiskunnan turvallisuustilanne huomioiden mahdolliseksi. Esimerkkejä tilanteista on esitetty sekä edellä lausunnossa että säännöskohtaisissa perusteluissa, mutta kuten esimerkiksi pääsiäisviikon moniviranomaisoperaatiokin osoittaa, turvallisuuden uhkakuvat voivat realisoitua hyvin erilaisin ja uusin tavoin. Poliisin reservin tuleekin olla käytettävissä moniin erilaisiin, yllättäviinkin tilanteisiin.

Poliisihallituksella on poliisin hallinnosta annetun lain 4 §:n nojalla toimivalta antaa koko poliisia koskevia määräyksiä. Määräys on luonteeltaan hallintonormi, joka kohdistuu poliisin sisäisiin toimintatapoihin ja käytäntöihin. Poliisiyksiköt eivät voi poiketa Poliisihallituksen antaman määräyksen ohjauksesta. Poliisihallitus antaa poliisin reservin järjestämisestä poliisissa määräyksen, joka täsmentää ja konkretisoi käytännössä lain täytäntöönpanon yksityiskohtia ja käytäntöjä. Määräyksessä tarkennetaan esimerkiksi reservin kokoonpanoa, kelpoisuutta ja turvallisuusselvitystä koskevia kysymyksiä sekä näihin liittyviä käytännön toimintatapoja. Lisäksi määräyksellä ohjataan rekisteriä, koulutusta ja nimitysprosessia koskevista kysymyksistä siten, että poliisiyksiköt toimivat poliisin reserviin liittyvissä kysymyksissä yhdenmukaisesti riippumatta siitä, mikä poliisiyksikkö on kyseessä. Määräyksessä määritetään lisäksi reservin valtakunnallista sijoittelua, mihin osaltaan vaikuttavat erinäiset kalusto- ja varustelukysymykset. Poliisin reservin tuleekin olla valtakunnallisesti käytettävissä.

Poliisiammattikorkeakoulusta annetun lain ja poliisilain muuttaminen

Esitettyjä lain muutoksia pidetään kaikin puolin kannatettavina.

Visa Weckström, poliisilakimies

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu asianhallintajärjestelmässä. Poliisi 08.04.2026 klo 08:31. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa kirjaamosta.

Jakelu

Hallintovaliokunta

Tiedoksi

Poliisihallitus/Esikunta

Poliisihallitus

Vuorimiehentie 3, PL 1000, 02151 Espoo

kirjaamo.poliisihallitus@poliisi.fi

Puhelin +358 295 480 181, Faksi +358 295 411 780, poliisi.fi